

Certificatenmarkt- rapport 2020

17/06/2021

Inhoudsopgave

Lijst van tabellen	3
Lijst van Figuren	3
Voorwoord.....	5
Methodologie en timing van het Certificatenmarktrapport.....	6
1 Levensloop steuncertificaat	7
2 Uitreiking van steuncertificaten	7
3 Handel in steuncertificaten	9
3.1 Bilaterale handel	9
3.1.1 Aantal verhandeld	10
3.1.2 Transactieprijsen	11
3.2 Minimumsteun	14
3.2.1 Aantal steuncertificaten overgedragen aan minimumsteun	14
3.2.2 Bedragen uitbetaald door de netbeheerder	15
3.3 Verkoop door de netbeheerders.....	16
3.3.1 Aantal verkochte steuncertificaten	17
3.3.2 Prijzen.....	18
3.3.3 Beoordeling	19
3.3.3.1 <i>Veilingen</i>	19
3.3.3.2 <i>Verkopen buiten de veilingen</i>	20
3.3.4 De opkoopregeling	21
3.4 Concentratie certificatenmarkten.....	21
4 Inlevering op 31 maart 2021.....	23
4.1 Berekening aantal in te leveren steuncertificaten	23
4.2 Resultaten inlevering.....	24
5 Steuncertificatenoverschot	26
5.1 Volumes.....	26
5.2 Portefeuilles	27
6 Vooruitblik	29

Lijst van tabellen

Tabel 1: De onder- en bovengrenzen voor GSC- en WKC-prijzen	10
Tabel 2: Het totaal aantal verhandelde GSC en WKC tijdens de laatste drie handelsperiodes	11
Tabel 3: Aantal uitgereikte en aantal aan minimumsteun overgedragen GSC en WKC	15
Tabel 4: Aantal door de netbeheerders verkochte GSC en WKC	17
Tabel 5: Aantal kopers van GSC en WKC aangeboden door netbeheerders.	18
Tabel 6: Aantal GSC en WKC aangeboden in de veilingen en het aantal ontvangen biedingen voor de laatste drie handelsperiodes	20
Tabel 7: Aantal steuncertificaten ingeleverd door de DNBs bij de VREG bij de opkoopregeling	21
Tabel 8: Het overschot aan GSC en WKC op 1 april van het jaar Y en de verhouding van het overschot en het aantal in te leveren GSC op 31 maart van het jaar Y	26

Lijst van Figuren

Figuur 1: Een overzicht van de levensloop van een steuncertificaat.....	7
Figuur 2: Het aantal uitgereikte GSC per productiejaar, opgesplitst per energiebron	8
Figuur 3: Het aantal uitgereikte WKC per productiejaar, opgesplitst per technologie	8
Figuur 4: Het aantal bilateraal verhandelde GSC (boven) en WKC (onder) per maand vanaf april 2018, opgesplitst per type verkoper.	10
Figuur 5: Het aandeel van netbeheerders, intragroep- en andere transacties in het totaal aantal verkochte steuncertificaten voor GSC (boven) en WKC (onder) in de laatste twee handelsperiodes	11
Figuur 6: De gewogen gemiddelde transactieprijs en boetwaarde voor een GSC (boven) en WKC (onder) gedurende de verschillende handelsperiodes	12
Figuur 7: De gewogen gemiddelde transactieprijs per GSC (boven) en WKC (onder) per maand voor de laatste drie handelsperiodes. De foutbalken geven het bereik van mogelijke prijzen tijdens die maand aan.....	12
Figuur 8: De spreiding van de transactieprijs bij verhandelde GSC in de periode april 2020 - maart 2021.....	13
Figuur 9: De spreiding van de transactieprijs bij verhandelde WKC in de periode april 2020 - maart 2021.....	13

Figuur 10: De gemiddelde transactieprijs en aantal verhandelde GSC onderverdeeld in verschillende groepen.....	13
Figuur 11: De gemiddelde transactieprijs en aantal verhandelde WKC onderverdeeld in verschillende groepen.....	14
Figuur 12: Het aantal GSC overgedragen aan minimumsteun voor de laatste vijf handelsperiodes, gestapeld per energiebron.....	14
Figuur 13: Het aantal WKC overgedragen aan minimumsteun voor de laatste vijf handelsperiodes, gestapeld per technologie.....	15
Figuur 14: Het totaal uitgegeven bedrag aan minimumsteun voor GSC door de netbeheerders, opgesplitst per energiebron en dit voor de laatste vijf handelsperiodes	16
Figuur 15: Het totaal uitgegeven bedrag aan minimumsteun voor WKC door de netbeheerders, opgesplitst per energiebron en dit voor de laatste vijf handelsperiodes	16
Figuur 16: Het aantal verkochte GSCs (links) en WKC's (rechts) per handelsperiode, opgesplitst volgens de verkoper van de steuncertificaten.....	17
Figuur 17: De gewogen gemiddelde transactieprijs voor GSC (boven) en WKC (onder); opgesplitst in verkopen door netbeheerders en door andere marktpartijen	19
Figuur 18: Het aantal kopers en verkopers van GSC (boven) en WKC (onder) voor de laatste vijf handelsperiodes, excl. intragroeptransacties en met de DNBs gegroepeerd per werkmaatschappij	22
Figuur 19: De HHI-index van de GSC-markt (boven) en de WKC-markt (onder) voor de vijf laatste handelsperiodes, excl. intragroep transacties en met de DNBs gegroepeerd per werkmaatschappij	22
Figuur 20: De berekening van de quotumplicht GSC (boven) en WKC (onder) en dit voor de afnamejaren 2019 (links) en 2020 (rechts). De getallen staan uitgedrukt in GWh	23
Figuur 21: De quotumpercentages voor GSC en WKC tijdens de voorbije handelsperiodes	24
Figuur 22: Het aantal beschikbare steuncertificaten op 31/03, het aantal in te dienen, in te leveren en uitgereikte steuncertificaten voor de verschillende handelsperiodes (GSC staat bovenaan, WKC onderaan).....	25
Figuur 23: De evolutie in overschot en inlevering van GSC (boven) en WKC (onder).	27
Figuur 24: De verdeling van het GSC (boven) en WKC (onder) overschot over de verschillende partijen (status 1/04/2021 00:00).....	27
Figuur 25: De verdeling van de GSC (boven) en WKC (onder) overschotten over de verschillende partijen (status 1/04/2021 00:00).....	28
Figuur 26: De verdeling van het GSC (boven) en WKC (onder) overschot over de verschillende partijen, indien rekeninghouders gelieerd aan leveranciers bij leveranciers opgeteld worden	28

Voorwoord

We publiceren in dit Certificatenmarktrapport een gedetailleerde analyse van de evoluties op de markt van de groenestroom- en warmte-krachtcertificaten in Vlaanderen. Deze informatie over de stand van zaken op de certificatenmarkt is belangrijk voor de energiesector en is ook relevant voor het beleid, gelet op de cruciale rol van regelgeving op de beschreven ontwikkelingen. Naast dit jaarlijks Certificatenmarktrapport publiceren we dan ook maandelijks de relevante marktinformatie over groenestroom- en warmte-krachtcertificaten op onze website en in onze nieuwsbrief energiesector.

Via het Certificatenmarktrapport rapporteren we over het toezicht op de certificatenmarkten en de quotumverplichting. Zo voeren we één van onze centrale doelstellingen uit, namelijk het bevorderen van de transparantie van de energiemarkt in Vlaanderen. Verder bevat het rapport ook een verslag van het toezicht op de rol van de netbeheerders inzake de werking van de certificatenmarkten, specifiek hun rol in het opkopen van steuncertificaten aan minimumsteun en het opnieuw op de markt brengen van deze opgekochte certificaten. Het formaat van dit rapport is vernieuwd en behandelt nu groenestroom- en warmte-krachtcertificaten gelijktijdig, opgesplitst volgens de verschillende fases in de levensloop van een steuncertificaat.

We merken de invloed van de coronacrisis op de totale elektriciteitsafname, die met bijna 5% is gedaald t.o.v. vorig jaar. Dit had ook zijn invloed op de certificatenmarkt, aangezien er hierdoor een lager aantal steuncertificaten moest worden ingediend. Ondanks dit lager aantal, is het overschot aan groenestroomcertificaten (GSC) gedaald. Het overschot aan warmte-krachtcertificaten (WKC) is daarentegen weer toegenomen, wat nefast kan zijn voor de werking van de WKC-markt.

Dit jaar werd de supercap uitgebreid van GSC naar WKC, waardoor elektro-intensieve ondernemingen die vallen onder de supercap volledig vrijgesteld worden van zowel de GSC- als de WKC-quotumplicht, en dit in ruil voor een bijdrage aan het Energiefonds. Hierdoor zijn de vrijstellingen voor WKC aanzienlijk toegenomen, wat deels een verklaring is voor de stijging van het WKC-overschot.

Met dit rapport bieden we een algemeen overzicht aan zowel het beleid als aan de marktpartijen en belanghebbenden op de ontwikkelingen op de markten voor steuncertificaten.

Wij blijven onze expertise aanbieden ter ondersteuning van het beleid.

Pieterjan Renier
Algemeen directeur

Methodologie en timing van het Certificatenmarktrapport

De gegevens in dit rapport over de handel in Vlaamse steuncertificaten (inclusief de verkopen van steuncertificaten door de netbeheerders) zijn weergegeven op basis van de transactiedatum per handels- of inleveringsperiode. Een handels- of inleveringsperiode loopt telkens van april jaar Y t.e.m. maart jaar Y+1. Dit geeft de activiteiten in de markt beter weer dan een analyse per kalenderjaar. Doordat de certificatenverplichting (het quotum), die de drijvende kracht is achter de handel in steuncertificaten, telkens moet ingediend worden op 31 maart jaar Y+1, vindt het grootste deel van de transacties voor de certificatenverplichting plaats in de maanden voorafgaand aan deze deadline.

De gegevens over uitgereikte steuncertificaten (per productiedatum) zijn echter weergegeven per kalenderjaar. Aangezien er administratief een periode nodig is tussen de productiemaand en tijdstip van het uitreiken van de steuncertificaten, vallen de periode van uitgereikte steuncertificaten per productiekalenderjaar en de handelsperiode grotendeels samen.

Aangezien steuncertificaten pas aan minimumsteun kunnen overgedragen worden aan de netbeheerders na uitreiking ervan, bekijken we de verkoop van steuncertificaten aan minimumsteun (per transactiedatum) dan weer per handelsperiode.

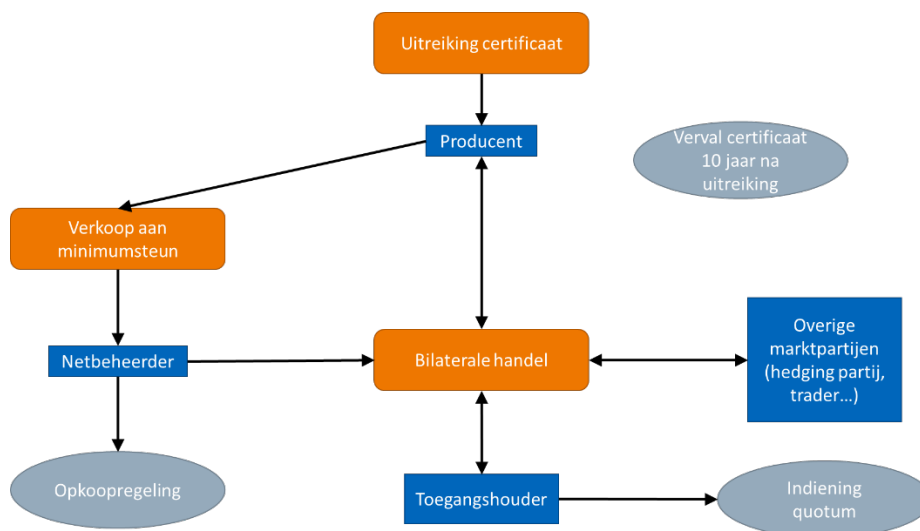
De resultaten van de controle op de verkopen van steuncertificaten door de netbeheerders is mee opgenomen in dit rapport.

Hierna worden groenestroomcertificaten aangeduid met “GSC” en warmte-krachtcertificaten met “WKC”.

1 Levensloop steuncertificaat

Dit rapport is opgesplitst in de verschillende fases van de levensloop van een Vlaams steuncertificaat, zoals weergegeven in Figuur 1. In een eerste stap worden steuncertificaten uitgereikt aan producenten met installaties die in aanmerking komen en dit voor elke schijf aan opgewekte energie in de betreffende installaties (zie Hoofdstuk 2). De producent kan de certificaten dan verhandelen via bilaterale handel met andere partijen (zie Sectie 3.1), of het certificaat verkopen aan minimumsteun, waarbij de netbeheerder verplicht is het certificaat op te kopen aan een bepaalde prijs (zie Sectie 3.2). De certificaten die op deze manier door de netbeheerders zijn verzameld, worden weer op de markt gebracht, voornamelijk d.m.v. veilingen (zie Sectie 3.3). Uiteindelijk moeten de toegangshouders een bepaald aantal steuncertificaten inleveren om te voldoen aan de quotumplicht (zie Hoofdstuk 4). Elk jaar worden ook certificaten uit de portefeuilles van de netbeheerders gehaald via de opkoopregeling van de Vlaamse Overheid (zie Sectie 3.3.4) om de historische opbouw van het certificatenoverschot weg te werken (zie Hoofdstuk 5). De levensloop van een steuncertificaat eindigt uiteindelijk op één van de volgende drie manieren:

1. het certificaat wordt ingediend door een toegangshouder om te voldoen aan de quotumplicht,
2. het certificaat wordt door de Vlaamse Overheid opgekocht in de Opkoopregeling,
3. het certificaat vervalt 10 jaar na uitreiking indien het niet gebruikt is in één van de voorgaande opties.

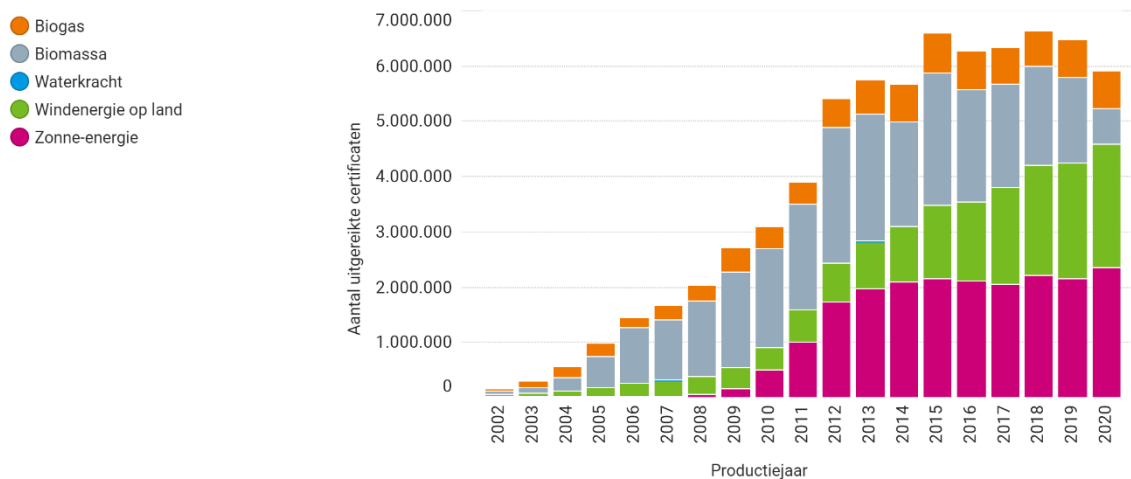
Figuur 1: Een overzicht van de levensloop van een steuncertificaat

2 Uitreiking van steuncertificaten

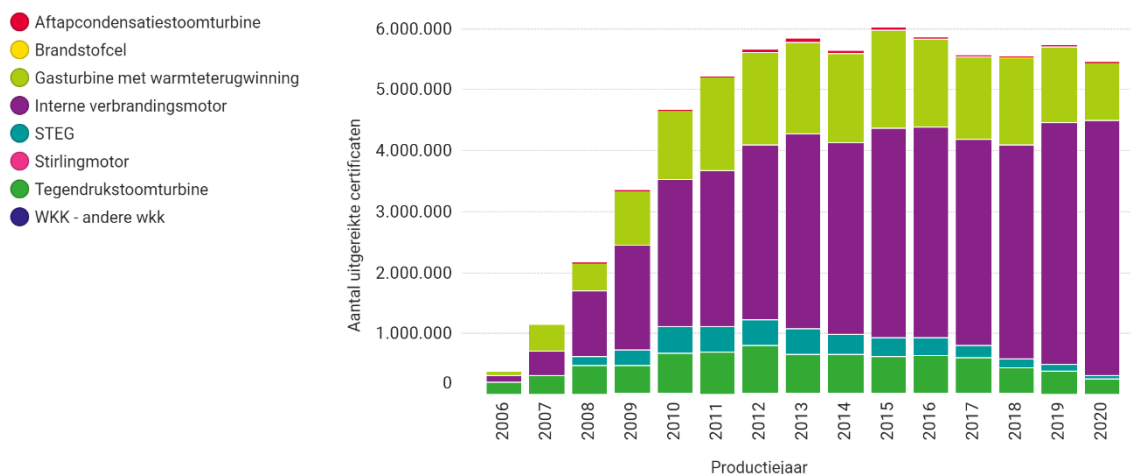
Groenestroom- en warmtekrachtcertificaten worden uitgereikt door de VREG, op basis van gegevens verstrekt door VEKA¹ en de netbeheerders. Voor meer informatie over de uitreiking, kan u

¹ Vlaams Energie- en Klimaatagentschap

terecht op onze webpagina over steuncertificaten². Figuur 2 en Figuur 3 tonen een overzicht van het aantal uitgereikte GSC en WKC die aanvaardbaar zijn. Merk op dat zowel de totale groene stroomproductie als de warmte-krachtproductie groter is dan het aantal uitgereikte aanvaardbare GSC en WKC.³

Figuur 2: Het aantal uitgereikte GSC per productiejaar, opgesplitst per energiebron

Figuur 3: Het aantal uitgereikte WKC per productiejaar, opgesplitst per technologie

Aangezien er omwille van de administratieve doorlooptijd doorgaans nog uitreikingen van steuncertificaten gebeuren na de maand maart van het jaar volgend op het productiejaar, zijn de cijfers voor 2020 nog voorlopig. Zo zien we bij een vergelijking met de cijfers gepubliceerd in het rapport

² <https://www.vreg.be/nl/algemene-info-over-steuncertificaten>

³ Dit verschil wordt enerzijds veroorzaakt door de [bandingfactoren](#) voor installaties met startdatum vanaf 2013 en anderzijds door de installaties die geen aanvaardbare GSC of WKC (meer) ontvangen. Zo krijgen PV-installaties van maximaal 10 kW gekeurd vanaf 14 juni 2015 geen aanvaardbare GSC meer en worden er vanaf 17 juli 2021 geen GSC meer uitgereikt voor nieuwe PV-installaties. Voor installaties die op het einde van de steunperiode komen en geen GSC meer ontvangen, kunnen er wel nog garanties van oorsprong uitgereikt worden (zie [brandstofmixrapport 2019](#)). Er zijn ook heel wat meer WKK-installaties die geen WKC of niet-aanvaardbare WKC krijgen. Aanvaardbare WKC kunnen enkel uitgereikt worden voor de warmte-krachtbesparing gerealiseerd door installaties die in dienst zijn genomen na 1 januari 2002, of die sinds die datum ingrijpend gewijzigd zijn. Het aantal aanvaardbare WKC neemt ook degressief af bij installaties met startdatum voor 1 januari 2013. Het aantal productie-installaties die binnen dit degressief systeem vallen, daalt echter jaarlijks en zal op termijn verdwijnen.

van vorig jaar nog een duidelijke stijging van het aantal uitgereikte GSC en WKC voor 2019 producties (+160.180 GSC en +451.054 WKC of respectievelijk 2,5% en 7,9% van het totaal aantal uitgereikte GSC en WKC voor 2019).

Late uitreikingen van GSC zijn voornamelijk voor productie o.b.v. biomassa uit land- of bosbouw. De berekening van het aantal toe te kennen GSC voor dit soort installaties is complex en afhankelijk van verschillende parameters, waardoor GSC vaak geaggregeerd worden toegekend voor een aantal productiemaanden samen i.p.v. maandelijks.

Het hoge aantal late uitreikingen WKC (bvb. +7,9% voor 2019) is te wijten aan de grote complexiteit en de veelheid aan data die nodig zijn voor het berekenen van het aantal uit te reiken WKC (vb. data over warmtegebruik).

Onder voorbehoud van nog wijzigende cijfers, kunnen we in Figuur 2 al vaststellen dat er voor wind-energie een blijvende stijgende trend is. Zonne-energie lijkt weer te stijgen na een kleine daling in 2019. Verschillende biogas- en biomassabronnen blijven in dalende lijn gaan. Dit komt deels doordat een aantal van deze installaties aan het einde van hun steunperiode zijn gekomen en dus niet meer in aanmerking komen voor het verkrijgen van GSC. Daarnaast wordt het productievolume van certificaatgerechtigde installaties op basis van biomassa uit land- of bosbouw sterk bepaald door grondstofprijzen en menselijke keuzes. Hierdoor kunnen er sterke fluctuaties zijn in aantal uitreikingen over de jaren heen.

Figuur 3 toont dat het aantal uitgereikte WKC, op interne verbrandingsmotoren na, in dalende lijn gaat. Dit komt onder andere door de degressiviteit bij bepaling van het aantal uit te reiken aanvaardbare WKC bij installaties met startdatum voor 1 januari 2013.

3 Handel in steuncertificaten

Nadat steuncertificaten zijn uitgereikt, kunnen ze verhandeld worden. Dit kan via bilaterale handel, waarbij de certificaten worden verkocht aan een andere partij aan een onderhandelde prijs (zie Sectie 3.1), of via het systeem van de minimumsteun (zie Sectie 3.2). Hierbij kopen de netbeheerders de certificaten verplicht op aan een decretaal bepaalde prijs. Nadien verkopen de netbeheerders deze certificaten weer door (zie Sectie 3.3). Deze sectie bekijkt ook de concentratie van de certificatenmarkt in Sectie 3.4.

3.1 Bilaterale handel

De analyse over de bilaterale handel zal gaan over de periode 1 april 2020 – 31 maart 2021, aangezien de handel in steuncertificaten vooral afhangt van de inleveringsperiode van de quotumplicht die eindigt op 31 maart. Er wordt bij deze analyse rekening gehouden met de volgende punten:

- Alle steuncertificatentransacties worden geregistreerd in het VREG-platform.
- Transacties waarvoor in het VREG-platform een prijs werd ingegeven buiten de vastgelegde prijsgrenzen (zie Tabel 1) zijn niet mee opgenomen in dit rapport, omdat dit doorgaans fout uitgevoerde transacties betreft of correcties van foute transacties. Voorbeelden hiervan zijn: verkoop garanties van oorsprong met verkeerdelijk steuncertificaten erin, of transacties bedoeld als verkoop aan minimumsteun, maar ingevoerd als gewone verkoop. Hiernaast gebeuren er

ook overdrachten van steuncertificaten tussen verschillende rekeningen van eenzelfde bedrijf of bedrijvengroep aan 0 euro.

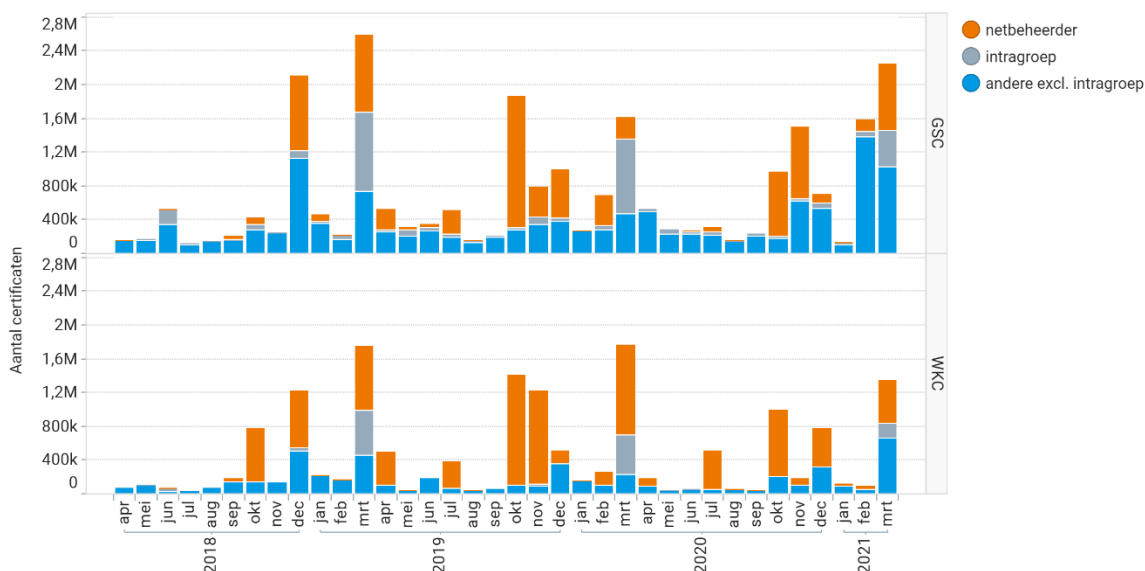
- Steuncertificaten kunnen tot tien jaar na uitreiking ingeleverd worden voor de certificatenverplichting. GSC en WKC kunnen dus aangekocht worden in een eerdere handelsperiode en in portefeuille gehouden worden. De transacties van het voorbije jaar geven dus geen volledig beeld van alle ondernomen transacties om aan de quotumplicht van 31 maart 2021 te voldoen.
- Steuncertificaten kunnen tijdens hun geldigheidsduur een onbeperkt aantal keer verhandeld worden, uitgezonderd verkoop aan minimumsteun. Als een steuncertificaat meerdere malen wordt verhandeld, zal dit dus ook telkens mee opgenomen zijn in de statistieken.
- De *aankoop* van GSC en WKC door de netbeheerders tegen minimumsteun of de inlevering van steuncertificaten door de netbeheerders bij de VREG in het teken van de opkoopregeling van de Vlaamse Overheid zijn niet inbegrepen in het aantal verhandelde GSC en WKC. De *verkoop* van de certificaten op de markt door de netbeheerders zijn dan weer wel opgenomen in de cijfers.

Tabel 1: De onder- en bovengrenzen voor GSC- en WKC-prijzen

	Ondergrens	Bovengrens
GSC	€ 25	€ 134
WKC	€ 9	€ 51

3.1.1 Aantal verhandeld

Figuur 4 toont het aantal bilateraal verhandelde GSC en WKC per maand voor de voorbije drie handelsperiodes.

Figuur 4: Het aantal bilateraal verhandelde GSC (boven) en WKC (onder) per maand vanaf april 2018, opgesplitst per type verkoper.

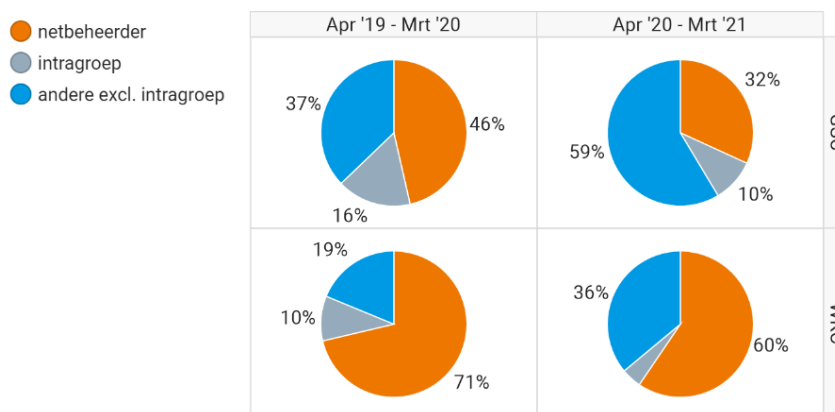
Waar er vroeger doorgaans een duidelijke piek werd gemeten in aantal verhandelde steuncertificaten in de maand maart van elke handelsperiode, zijn er de laatste jaren meerdere pieken waar te nemen doorheen het jaar. Deze komen grotendeels overeen met de veilingen georganiseerd door de netbeheerders (zie Sectie 3.3). In februari en maart 2021 werden ter voorbereiding van de quotumplicht veel GSC verhandeld tussen andere marktpartijen en tussen rekeningen behorende tot

dezelfde industriële groep (intragroeptransacties). De GSC-transacties tijdens deze twee maanden vertegenwoordigen samen 43% van het totaal verhandelde volume in deze handelsperiode. Voor WKC vertegenwoordigde de piek in maart 2021 31% van het totaal verhandelde volume.

Tabel 2 toont dat het aantal verhandelde GSC is gestegen met 7,6% t.o.v. de vorige handelsperiode, terwijl het aantal verhandelde WKC gedaald is met 33,6%. De sterke daling bij WKC is voornamelijk te wijten aan het uitzonderlijk hoge aantal WKC dat tijdens de vorige handelsperiode is verkocht door de netbeheerders (zie Sectie 3.3). Het aantal verhandelde WKC is nu terug gedaald naar een niveau vergelijkbaar met de handelsperiode 2018-2019. Doordat er nog steeds grote volumes WKC aan de netbeheerders worden overgedragen aan minimumsteun blijft de impact van de verkopen van steuncertificaten door de netbeheerders op de markt zeer groot, zoals ook getoond in Figuur 5. Bij GSC is de invloed van verkopen door de netbeheerders beperkter, alhoewel hun aandeel toch nog 32% bedraagt.

Tabel 2: Het totaal aantal verhandelde GSC en WKC tijdens de laatste drie handelsperiodes

	April 2018 – maart 2019	April 2019 - maart 2020	April 2020 - maart 2021
GSC	7.288.239	8.213.982	8.840.913
WKC	4.685.606	6.472.602	4.294.309

Figuur 5: Het aandeel van netbeheerders, intragroep- en andere transacties in het totaal aantal verkochte steuncertificaten voor GSC (boven) en WKC (onder) in de laatste twee handelsperiodes

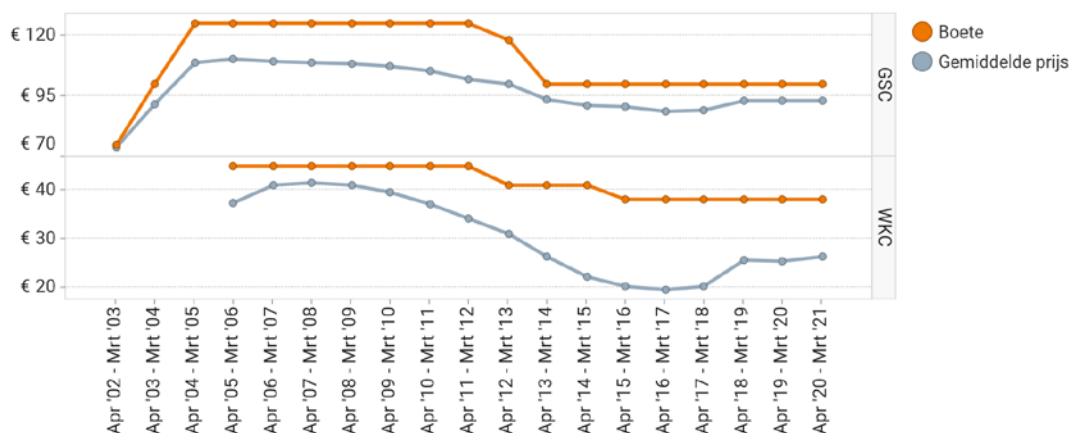
Respectievelijk 10% en 4% van alle bilateraal verhandelde GSC en WKC vonden plaats tussen partijen van eenzelfde industriële groep (intragroeptransacties). Aangezien niet altijd eenduidig te bepalen is welke partijen tot eenzelfde groep kunnen gerekend worden en welke transacties hier al dan niet onder vallen, gaat het hier enkel om een inschatting.

3.1.2 Transactiepreizen

De transactiepreizen worden grotendeels bepaald door de boetewaarden⁴ die doorheen de loop van de jaren meermaals zijn veranderd. In onze statistieken zitten zowel transacties die deel uitmaken van langetermijncontracten als 'spot deals' (bv. veilingen netbeheerders). Figuur 6 toont zowel deze boetewaarden als de gewogen gemiddelde transactiepreizen voor respectievelijk GSC en WKC.

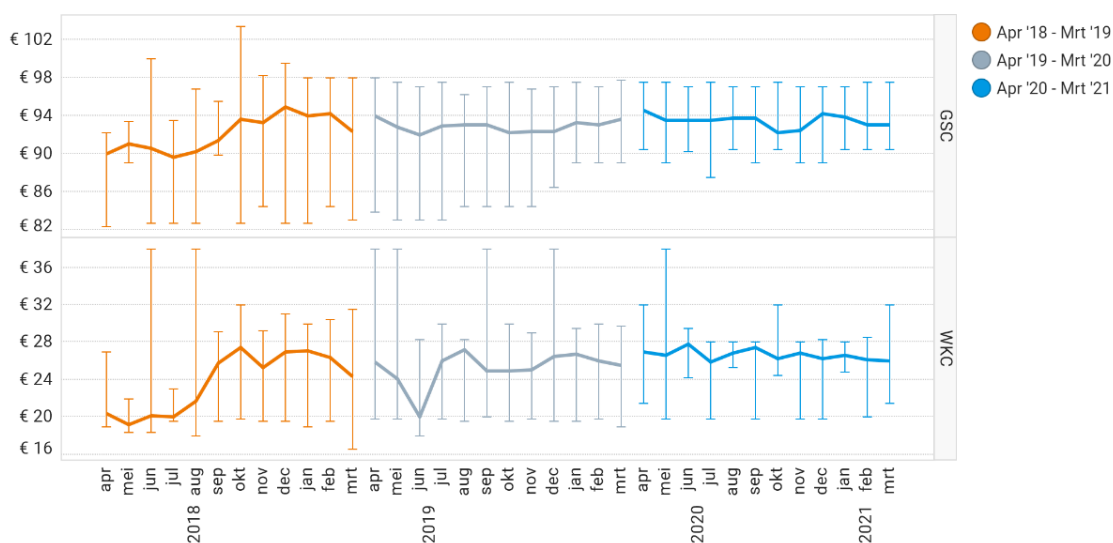
⁴ De administratieve boete opgelegd per ontbrekend steuncertificaat t.o.v. het aantal in te leveren steuncertificaten door de toegangshouders, zoals bepaald in art. 13.3.5 van het Energiedecreet.

Bij WKC liggen de boetwaarde en de gewogen gemiddelde prijs verder uiteen. Dit komt door het grote overschot aan WKC, waardoor het aanbod heel wat groter is dan de vraag. Het overschot aan steuncertificaten wordt verder besproken in Hoofdstuk 5.

Figuur 6: De gewogen gemiddelde transactieprijs en boetwaarde voor een GSC (boven) en WKC (onder) gedurende de verschillende handelsperiodes

De maandelijkse variaties in de gewogen gemiddelde transactiepreisen worden in Figuur 7 weergegeven per maand voor de drie meest recente handelsperiodes, alsook de geregistreerde laagste en hoogste transactiepreisen per certificaat per maand.

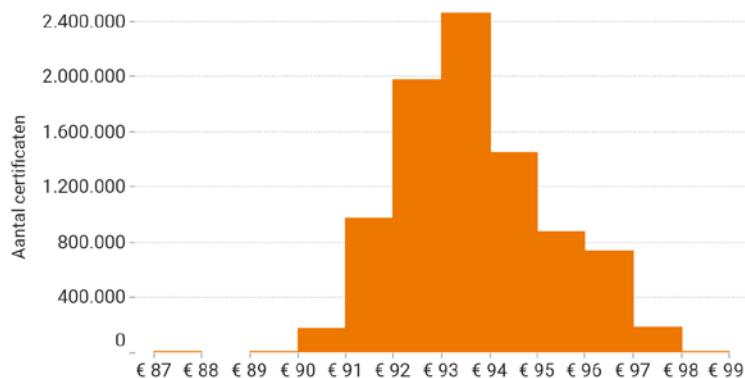
Figuur 7: De gewogen gemiddelde transactieprijs per GSC (boven) en WKC (onder) per maand voor de laatste drie handelsperiodes. De foutbalken geven het bereik van mogelijke prijzen tijdens die maand aan

De gewogen gemiddelde transactiepreisen voor de handelsperiode april 2020-maart 2021 waren €93,10/GSC en €26,23/WKC. Beide prijzen vertonen een stijging t.o.v. vorig jaar (€93,01/GSC en €25,55/WKC). Na de sterke stijging van de gewogen gemiddelde transactieprijs in de tweede helft, en vooral het vierde kwartaal van 2018⁵, blijven de prijzen op een hoger niveau liggen. Quotumplichtige partijen kiezen er alsmaar meer voor om hun toekomstige certificaatverplichtingen tijdig in te dekken, ter beperking van het prijsrisico. Hierdoor verhoogt de druk op de vraag in de markt, wat een invloed heeft op de prijzen. Deze 'hedging' kan verschillende vormen aannemen: het afsluiten van termijncontracten voor de aankoop van certificaten bij een verkoper, het voorzien van

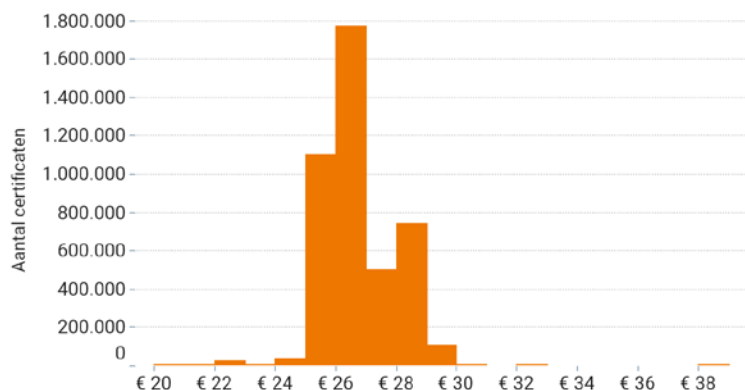
⁵ Zie [Certificatenmarktrapport 2018](#) voor meer uitleg.

een stock aan certificaten in de eigen portfolio of het laten voorzien van dergelijke stock door een andere marktpartij via contractuele afspraken (zie Sectie 5.2).

De hoogste en laagste transactiepreizen voor GSC tussen april 2020 en maart 2021 waren €97,50/GSC en €87,47/GSC. Voor WKC waren dit €38/WKC en €19,85/WKC (enkel kijkend naar transacties binnen de vastgelegde prijsgrenzen in Tabel 1). De volledige spreidingen van de GSC- en WKC-transactiepreizen in de laatste handelsperiode worden getoond in Figuur 8 en Figuur 9.

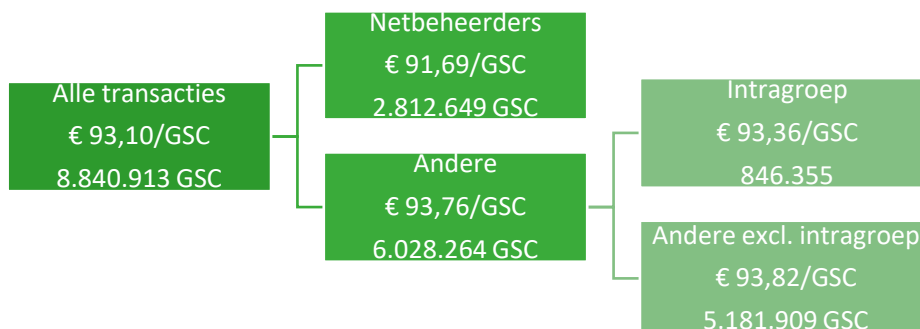

Figuur 8: De spreiding van de transactiepreijs bij verhandelde GSC in de periode april 2020 - maart 2021

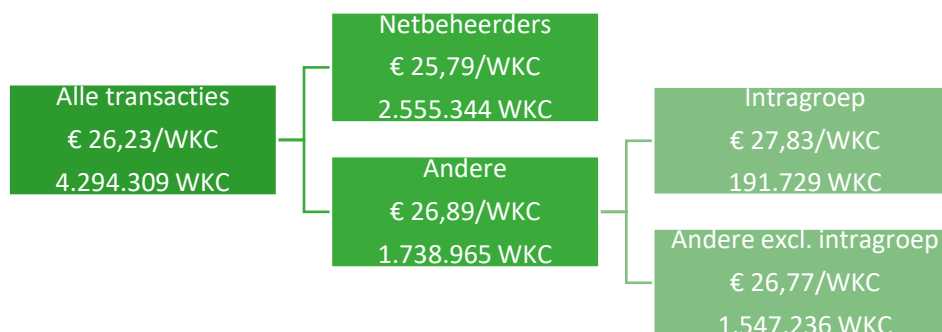

Figuur 9: De spreiding van de transactiepreijs bij verhandelde WKC in de periode april 2020 - maart 2021

Om de invloed van de verschillende types transacties in te schatten, tonen Figuur 10 en Figuur 11 een opsplitsing in verkopen door de netbeheerders enerzijds en andere transacties anderzijds. Ook worden intragroeptransacties apart bekeken. Bij zowel GSC als WKC zijn de verkopen door netbeheerders goedkoper dan de andere verkopen. Wanneer we naar de ‘andere’ transacties kijken, zijn de intragroeptransacties goedkoper bij GSC en duurder bij WKC, alhoewel het verschil klein is.

Figuur 10: De gemiddelde transactiepreizen en aantal verhandelde GSC onderverdeeld in verschillende groepen

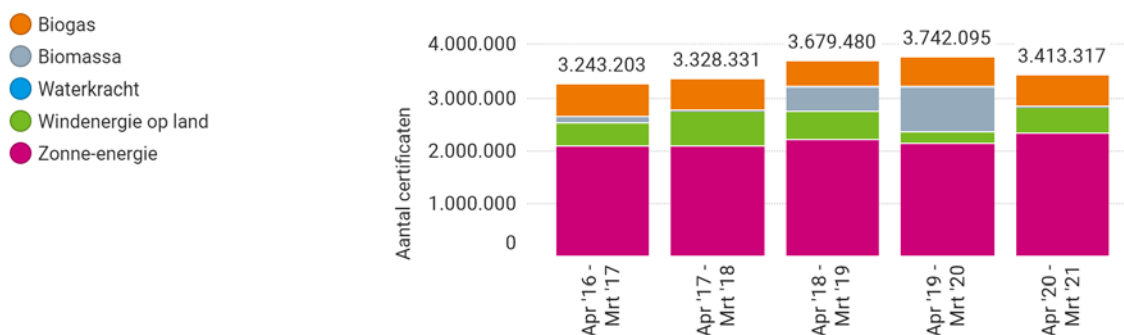
Figuur 11: De gemiddelde transactiepreizen en aantal verhandelde WKC onderverdeeld in verschillende groepen

3.2 Minimumsteun

Na uitreiking van een steuncertificaat kan een producent het certificaat verkopen aan zijn netbeheerder⁶ aan een vast bedrag, dit is de zogenaamde minimumsteun en is vastgelegd in Artikels 7.1.6 en 7.1.7 van het Energiedecreet. Voor meer info kan u terecht op onze website⁷.

3.2.1 Aantal steuncertificaten overgedragen aan minimumsteun

In de handelsperiode 2020-2021 werden 3.413.317 GSC en 5.572.914 WKC overgedragen aan de netbeheerders. Figuur 12 en Figuur 13 tonen het totaal jaarlijks overgedragen volume aan GSC en WKC per energiebron/technologie. De stijging in aantal overgedragen GSC is gestopt en ligt nu onder het niveau van april 2018 – maart 2019. Dit is voornamelijk te wijten aan de sterke daling van het aantal biomassa GSC. Na een daling van de overdracht van GSC uit windenergie vorig jaar valt het aantal overgedragen certificaten terug op het niveau van 2018-2019. Zonne-energie blijft veruit het grootste volume vertegenwoordigen.

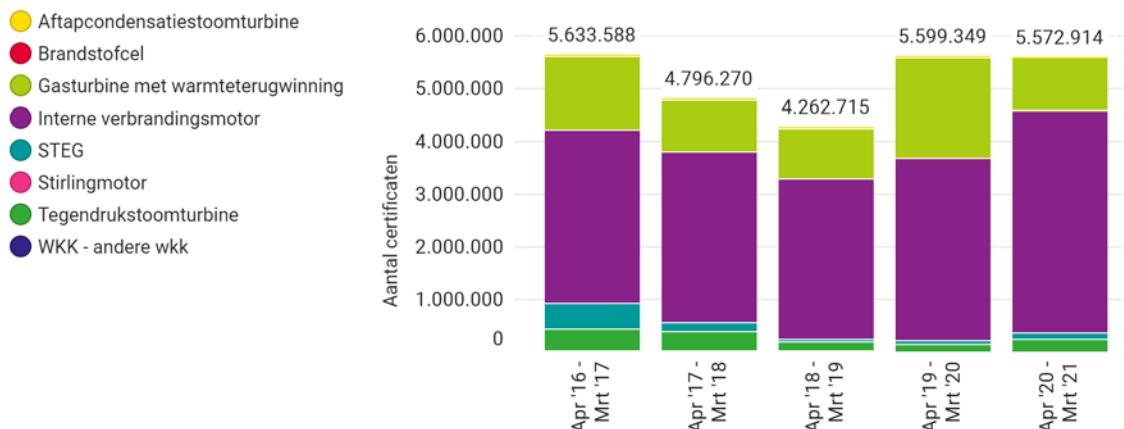

Figuur 12: Het aantal GSC overgedragen aan minimumsteun voor de laatste vijf handelsperiodes, gestapeld per energiebron

Het aantal WKC overgedragen aan de netbeheerders is daarentegen ongeveer gelijk gebleven t.o.v. vorig jaar. Hier zijn dezelfde evoluties waar te nemen als bij de uitreikingen in Figuur 3 (het totaal aantal uitgereikte WKC).

⁶ Dit is de netbeheerder aan wiens net de betreffende productie-installatie is gekoppeld.

⁷ <https://www.vreg.be/nl/minimumprijs-voor-steuncertificaten>

Figuur 13: Het aantal WKC overgedragen aan minimumsteun voor de laatste vijf handelsperiodes, gestapeld per technologie

In Tabel 3 vergelijken we voor de vijf laatste handelsperiodes het aantal steuncertificaten overgedragen aan minimumsteun met het aantal uitgereikte steuncertificaten voor de overeenkomstige productieperiode⁸. Hieruit blijkt dat tussen maart 2020 en april 2021 58% van de uitgereikte GSC voor productiejaar 2020 werden overgedragen aan de netbeheerders tegen minimumsteun. Het percentage voor WKC ligt daarentegen heel wat hoger, op 102%. Er werden van april 2020 t.e.m. maart 2021 zelfs meer WKC verkocht aan minimumsteun dan er werden uitgereikt voor productie in 2020. Dit komt doordat er in 2020 ook nog WKC werden uitgereikt voor eerdere productie jaren en doordat een producent steuncertificaten niet onmiddellijk na uitreiking hoeft te verkopen. De producent kan ervoor kiezen eerst nog andere verkoopmogelijkheden op de markt te zoeken. Er wordt verwacht dat de percentages nog zullen dalen onder invloed van nog uit te reiken GSC en WKC voor productiejaar 2020.

Tabel 3: Aantal uitgereikte en aantal aan minimumsteun overgedragen GSC en WKC

		2016	2017	2018	2019	2020
GSC	Aantal uitgereikte, aanvaardbare GSC	6.260.071	6.309.217	6.615.672	6.444.789	5.900.375
	Aantal GSC overgedragen aan netbeheerder	3.328.033	3.243.203	3.679.480	3.742.095	3.413.317
	% GSC minimumsteun t.o.v. uitgereikt	53%	51%	56%	58%	58%
WKC	Aantal uitgereikte, aanvaardbare WKC	5.841.632	5.560.997	5.544.639	5.716.178	5.448.502
	Aantal WKC overgedragen aan netbeheerder	5.633.751	4.801.767	4.262.715	5.599.349	5.572.914
	% WKC minimumsteun t.o.v. uitgereikt	96%	86%	77%	98%	102%

3.2.2 Bedragen uitbetaald door de netbeheerder

In totaal hebben alle netbeheerders samen respectievelijk 850 miljoen euro en 170 miljoen euro aan minimumsteun voor GSC en WKC uitgegeven tijdens de laatste handelsperiode. In Figuur 14 en

⁸ Het jaar van productie van steuncertificaten komt niet altijd overeen met het jaar van overdracht van de certificaten aan de netbeheerders. In het geval van zonne-energie worden GSC echter doorgaans onmiddellijk na uitreiking automatisch aan de netbeheerder overgedragen.

Figuur 15 is te zien naar welke energiebron/technologie deze minimumsteun is gegaan. De grootste bedragen gaan naar zonne-energie voor GSC en interne verbrandingsmotoren voor WKC.

Figuur 14: Het totaal uitgegeven bedrag aan minimumsteun voor GSC door de netbeheerders, opgesplitst per energiebron en dit voor de laatste vijf handelsperiodes

Figuur 15: Het totaal uitgegeven bedrag aan minimumsteun voor WKC door de netbeheerders, opgesplitst per energiebron en dit voor de laatste vijf handelsperiodes

3.3 Verkoop door de netbeheerders

De netbeheerders hebben de verplichting om steuncertificaten die hen aangeboden worden in ruil voor de wettelijk vastgelegde minimumsteun (Sectie 3.2) minstens één keer per jaar terug op de markt te brengen zoals beschreven in artikels 7.1.6, §2 en 7.1.7, §2 van het Energiedecreet. Dit moet gebeuren met als doel (een deel van) de kosten van de minimumsteun te recupereren. De verkopen van steuncertificaten door de netbeheerders zaten al inbegrepen in de cijfers van Sectie 3.1. Hier worden de verkopen van de netbeheerders apart bekeken en lichten we ze toe in het kader van onze controle op de transparantie en regulariteit van de verkoop van steuncertificaten door de netbeheerders.

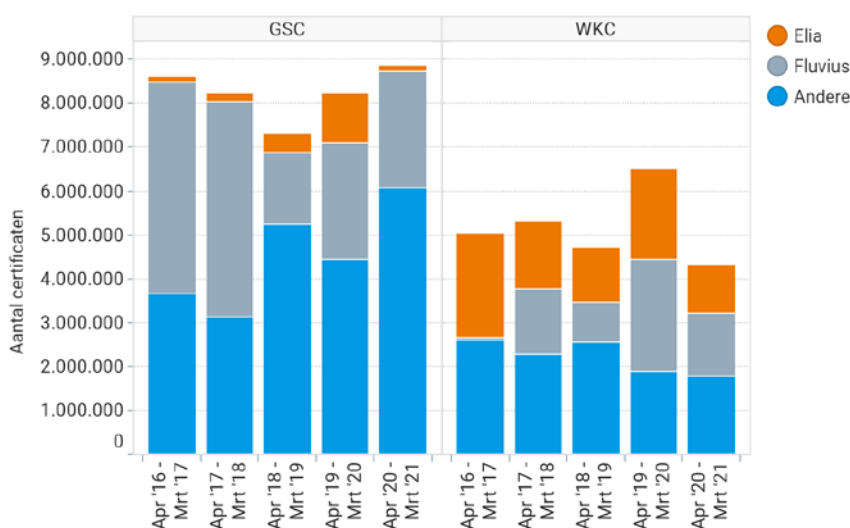
Bovenop deze verkopen door de netbeheerders op de commerciële markt, werden er in december 2020 voor het vijfde jaar op rij door de Vlaamse elektriciteitsdistributienetbeheerders (DNB) ook steuncertificaten ingediend bij de VREG, en kregen zij hiervoor een vergoeding van het VEKA met middelen uit het Energiefonds (de zogenaamde “opkoopregeling”, zie artikels 6.4.14/2 en Art. 6.4.14/3 van het Energiebesluit). Deze volumes aan ingeleverde certificaten zitten niet in de cijfers over de bilaterale handel en worden apart besproken in Sectie 3.3.4.

3.3.1 Aantal verkochte steuncertificaten

Tabel 4 en Figuur 16 geven een overzicht van het aantal door de netbeheerders verkochte steuncertificaten per handelsperiode voor de vijf laatste handelsperiodes. Hierbij wordt gekeken naar de transactiedatum (uitvoeringsdatum) waarop de steuncertificaten via het VREG-platform werden getransfereerd van de netbeheerder naar de koper. Dit betekent dat de in dit rapport weergegeven verkochte volumes niet altijd overeenkomen met de volumes die in de periode april 2020-maart 2021 werden toegewezen aan een koper. Netbeheerders transfereren doorgaans pas de steuncertificaten na ontvangst van de betaling door de koper. In de periode april 2020-maart 2021 zijn er op deze manier WKC-transacties geregistreerd volgend uit veilingen of verkoopovereenkomsten van vóór april 2020. Ook zijn niet alle GSC- en WKC-certificaten verkocht tijdens de periode 2020-2021 getransfereerd naar de kopers voor het einde van de periode.

Tabel 4: Aantal door de netbeheerders verkochte GSC en WKC

Handelsperiode	GSC			WKC		
	Elia	Fluvius	Totaal	Elia	Fluvius	Totaal
Apr '16 - Mrt '17	131.946	4.808.259	4.940.205	2.402.343	44.025	2.446.368
Apr '17 - Mrt '18	193.265	4.904.673	5.097.938	1.548.252	1.503.452	3.051.704
Apr '18 - Mrt '19	450.176	1.618.355	2.068.531	1.254.038	905.572	2.159.610
Apr '19 - Mrt '20	1.143.804	2.669.098	3.812.902	2.057.367	2.560.135	4.617.502
Apr '20 - Mrt '21	142.060	2.670.589	2.812.649	1.113.344	1.442.000	2.555.344

Figuur 16: Het aantal verkochte GSCs (links) en WKC's (rechts) per handelsperiode, opgesplitst volgens de verkoper van de steuncertificaten

Het aantal door de netbeheerders verkochte steuncertificaten is weer aan het dalen na de sterke stijging in de handelsperiode 2019-2020. Dat jaar boden de netbeheerders ook de steuncertificaten aan die tijdens de vorige periode uitzonderlijk niet werden aangeboden, waardoor er tijdelijk een groter aanbod was (zie Sectie 3.3.3). Dat effect lijkt nu weggewerkt te zijn. Mogelijke stijgingen en dalingen tussen de jaren heen worden ook veroorzaakt door transfers die pas plaatsvinden na de handelsperiode waarin ze verkocht zijn.

Van alle bilateraal verhandelde GSC in de handelsperiode 2020-2021 werd 32% verkocht door een netbeheerder, in vergelijking met 46% in de vorige handelsperiode. Voor WKC was dit 60%, t.o.v. 71% vorig jaar. Net als de vorige jaren blijft een aanzienlijk deel van het aanbod aan steuncertificaten in de markt bij de netbeheerders liggen, zeker wanneer rekening wordt gehouden met het feit dat naar schatting 14% (GSC) en 10% (WKC) van de overige bilateraal verhandelde steuncertificaten werd getransfereerd tussen rekeningen van partijen van eenzelfde industriële groep (zie Figuur 5) en dat steuncertificaten ook meermaals kunnen verhandeld worden en zo meermaals in de statistieken van de overige bilaterale handel komen (dit is niet zo bij verkopen door de netbeheerders, aangezien een steuncertificaat slechts eenmaal kan verkocht worden aan minimumsteun aan de netbeheerder).

Tabel 5 geeft een overzicht van het aantal verschillende kopers dat GSC of WKC aankocht bij de netbeheerders. Een aantal van hen kocht een bepaald type steuncertificaten bij beide partijen, waardoor de totalen lager zijn dan de som van de individuele aantallen.

Tabel 5: Aantal kopers van GSC en WKC aangeboden door netbeheerders.

Handelsperiode	GSC			WKC		
	Elia	Fluvius	Totaal	Elia	Fluvius	Totaal
Apr '16 - Mrt '17	10	30	31	15	5	17
Apr '17 - Mrt '18	7	30	31	18	9	19
Apr '18 - Mrt '19	19	22	25	24	13	26
Apr '19 - Mrt '20	27	19	30	25	25	30
Apr '20 - Mrt '21	14	28	29	22	19	28

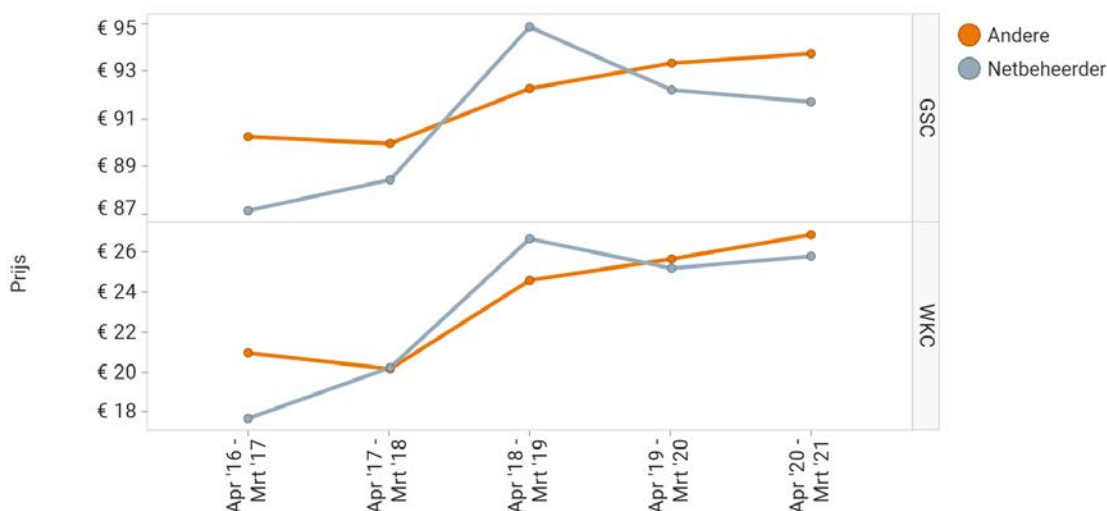
3.3.2 Prijzen

De verkopen door de netbeheerders vormen een significant aandeel van de handel in steuncertificaten, en hebben dus een belangrijke invloed op de transactiepreisen in de markt. Dit is nog meer het geval voor WKC dan voor GSC.

Figuur 17 vergelijkt de gewogen gemiddelde transactieprijs van GSC en WKC verkocht door de netbeheerders met de gewogen gemiddelde transactieprijs van alle andere bilaterale verkopen van steuncertificaten, en dit voor de laatste vijf handelsperiodes. De gewogen gemiddelde prijs die de netbeheerders kregen lag zowel voor GSC als WKC lager dan de gewogen gemiddelde transactieprijs bij transacties waar de verkopende partij geen netbeheerder was. Terwijl de netbeheerders voornamelijk in de spot markt verkopen, bevatten de andere bilaterale transacties, naast spot deals, ook intragroeptransacties en langetermijncontracten. De prijszetting bij de laatste twee gebeurt vaak op een ander moment dan op het moment van verkoop.

De prijzen van de door de netbeheerders verkochte GSC lagen in de laatste handelsperiode tussen €80,10/GSC en €96/GSC (in de vorige handelsperiode was dit €89,46/GSC en €96,14/GSC), voor WKC lagen de prijzen tussen €18,26/WKC en €28/WKC (in de vorige handelsperiode was dit €22-€29/WKC).⁹

⁹ Merk op dat de laagste en hoogste prijzen in Sectie 3.1.2 niet per se overeenkomen met de gegevens hier. Terwijl de prijzen in Sectie 3.1.2 gebaseerd zijn op transacties in het VREG-platform, zijn de prijzen hier gebaseerd op gegevens over de veilingen verstrekt door de netbeheerders. Het kan dus zijn dat er voor sommige verkopen nog geen bijhorende transactie was in het VREG-platform voor het einde van de handelsperiode.

Figuur 17: De gewogen gemiddelde transactiepreizen voor GSC (boven) en WKC (onder); opgesplitst in verkopen door netbeheerders en door andere marktpartijen

3.3.3 Beoordeling

Gezien het belang van de verkopen van de netbeheerders voor de steuncertificatenmarkt, worden hier de verschillende verkoopwijzes van de netbeheerders beoordeeld.

3.3.3.1 Veilingen

Naar analogie met de vorige jaren werden de meeste steuncertificaten verkocht via “pay as bid” veilingen. Hierbij kunnen geïnteresseerde partijen een prijs bieden per blok. De minimale grootte van elk blok en het aantal blokken waarop een bod kan uitgebracht worden, worden op voorhand vastgelegd in de beschreven veilingprocedure¹⁰. Voorafgaand aan de periode waarin geboden kan worden, worden alle geïnteresseerde partijen op de hoogte gebracht van de te hanteren procedures. Hiertoe worden de lijsten met potentiële kopers van steuncertificaten gebruikt die wij publiceren en waarin een partij zich op verzoek kan laten opnemen¹¹. Elia publiceert de procedure ook op haar website en maakt melding via haar nieuwsbrief.

Indien er niet voldoende biedingen zijn aan een voor de netbeheerders aanvaardbare prijs, kunnen ze ervoor opteren om een bodemprijs te hanteren waaronder geen verkoop wordt toegestaan. Alleen blokbiedingen die minstens deze bodemprijs opleveren worden toegewezen aan de hoogst biedende partij.

In de periode april 2020-maart 2021 werden er evenveel veilingen georganiseerd als tijdens de vorige handelsperiodes: twee veilingen door Fluvius en drie door Elia. Er werden minder steuncertificaten aangeboden dan vorig jaar, zoals weergegeven in Tabel 6. Het totaal aantal door de netbeheerders ontvangen biedingen was goed voor 153% (GSC) en 226% (WKC) van de aan de markt aangeboden volumes, t.o.v. 155% (GSC) en 202% (WKC) tijdens de vorige handelsperiode. Alle aangeboden GSC en WKC werden verkocht.

¹⁰ Bij de veilingen georganiseerd in de voorbije handelsperiode werden de blokken als volgt vastgelegd. Fluvius: minimum 25 certificaten per blok (GSC & WKC) en maximum 5 blokken; Elia: minimum 100 certificaten per blok (GSC & WKC) en maximum 10 blokken.

¹¹ <https://www.vreg.be/nl/potentiele-ver-kopers-van-steuncertificaten-en-gos>

Tabel 6: Aantal GSC en WKC aangeboden in de veilingen en het aantal ontvangen biedingen voor de laatste drie handelsperiodes

	GSC		WKC	
	Aangeboden	Biedingen	Aangeboden	Biedingen
Apr '18 - Mrt '19	2.452.409	3.979.060	2.500.168	7.443.446
Apr '19 - Mrt '20	3.264.687	5.070.941	4.287.582	8.691.574
Apr '20 - Mrt '21	2.760.060	4.229.612	2.763.344	6.246.314

Na de vaststelling twee jaar geleden dat de netbeheerders niet altijd het totaal beschikbaar volume aan steuncertificaten in hun portefeuilles te koop aanboden bij een veiling, en de verduidelijking van ons standpunt hierover (zie Certificatenmarktrapport 2018), zagen we dat hier sinds vorig jaar rekening mee werd gehouden en de netbeheerders hun volledige portefeuilles te koop aanboden. De prijsstijging die twee jaar geleden heeft plaatsgevonden door het kleinere aanbod is echter niet helemaal verdwenen en de prijs lijkt zich gestabiliseerd te hebben op een hoger niveau.

Verder is het hanteren van een bodemprijs door de netbeheerders bij het veilen van steuncertificaten voor ons een aanvaardbare manier om een minimale opbrengst per verkocht steuncertificaat te garanderen. Er moet wel op gelet worden dat deze bodemprijs niet zodanig hoog wordt gezet dat hierdoor de marktprijs kunstmatig zou opgedreven worden. Bij een markt in evenwicht, zou de prijszetting zich moeten normaliseren en is een bodemprijs niet meer nodig. Hoewel er nog steeds overschotten aan steuncertificaten bestaan in de markt (meer hierover in Hoofdstuk 5), werden alle bij de veilingen aangeboden steuncertificaten verkocht, wat betekent dat er voldoende biedingen werden ontvangen boven het niveau van de gehanteerde bodemprijzen of dat de bodemprijzen dus niet noodzakelijk bleken.

Gezien de impact die de veilingen hebben op de markt, dragen de netbeheerders een grote verantwoordelijkheid inzake het correct aanbieden van hun steuncertificaten. Zo mag de opkoopregeling niet prioritair gezien worden aan de verkoop van steuncertificaten op de commerciële markt. Het is belangrijk dat de gehanteerde procedures transparant zijn en toegankelijk voor alle marktpartijen. Wij blijven het belang benadrukken van periodieke veilingen op vaste tijdstippen, waarbij alle beschikbare steuncertificaten worden aangeboden, of er minstens kenbaar wordt gemaakt welke hoeveelheden voor opkoop door de overheid gereserveerd worden en dus niet aangeboden worden in de veiling. Elke onzekerheid die een leverancier heeft over het tijdig kunnen aankopen van het nodige aantal steuncertificaten om te voldoen aan zijn quotumplicht, doet de prijs voor de elektriciteitsgebruiker stijgen. Ook moet er op gelet worden dat de gestelde voorwaarden rond betaling en termijnen van uitvoeren van de transacties niet belemmerend werken voor de markt.

3.3.3.2 Verkopen buiten de veilingen

Naast de veilingen werden er ook steuncertificaten verkocht via de minicompetities die sinds enkele jaren regelmatig georganiseerd worden door het Vlaams Energiebedrijf. Enkel de via een openbare aanbesteding geselecteerde partijen met wie een raamovereenkomst van telkens één jaar werd afgesloten, kunnen hieraan deelnemen. Fluvius heeft zo al enkele jaren op rij een raamovereenkomst afgesloten met het Vlaams Energiebedrijf.

Sinds vorig jaar worden er door Fluvius ook steuncertificaten verkocht via een tenderovereenkomst met ACT Commodities. Zij stuurden een vraag tot deelname naar alle potentiële verkopers van Vlaamse steuncertificaten, zoals gepubliceerd op onze website. Geïnteresseerde partijen konden vervolgens een offerte indienen voor het leveren van bepaalde hoeveelheden steuncertificaten. Ook deze tenderovereenkomst had een geldigheidsduur van één jaar.

De VREG vindt het belangrijk dat deze verkopen niet gebeuren aan een lagere prijs dan de in de veilingen gehanteerde bodemprijzen en enkel doorgaan zolang er duidelijke certificaatoverschotten zijn. We vroegen de netbeheerders ook eerder om niet meer deel te nemen aan deze mini-competities in een periode waarin ze geen veilingen organiseren, en dit om een level playing field te bewaren in de markt. Ook moet erop gelet worden dat deze verkopen buiten de veilingen openblijven voor alle partijen die geïnteresseerd zijn, en dit om discriminatie in de markt te vermijden. We volgen deze verkopen verder op.

3.3.4 De opkoopregeling

In 2016 werd voor het eerst uitvoering gegeven aan de plannen tot afbouw van de voorraad GSC met middelen uit het Energiefonds en in 2017 werd dit ook ingevoerd voor WKC. Dit fonds wordt gespijsd via de maandelijkse heffing 'Bijdrage Energiefonds', die van toepassing is op elk afnamepunt in het Vlaamse Gewest¹². Het tarief van de bijdrage is afhankelijk van het spanningsniveau waarop het afnamepunt is aangesloten en, in geval van laagspanning, van het feit of men een residentiële of niet-residentiële afnemer is. Beschermde klanten betalen geen Bijdrage Energiefonds.

De middelen uit het Energiefonds die beschikbaar worden gesteld voor de vergoedingen voor de opkoop van steuncertificaten door de DNBs, vermeld in artikels 6.4.14/2 en 6.4.14/3 van het Energiebesluit, worden telkens vastgelegd via Ministerieel Besluit¹³. In december 2020 werden er zo voor de vijfde maal GSC en voor de vierde maal WKC ingeleverd bij de VREG door de DNBs in het kader van deze opkoopregeling.

Tabel 7: Aantal steuncertificaten ingeleverd door de DNBs bij de VREG bij de opkoopregeling

	GSC	WKC
2016	1.788.433	
2017	2.987.996	11.102.706
2018	1.035.821	1.942.390
2019	702.225	1.142.741
2020	423.655	2.601.941

De volumes steuncertificaten die de DNBs bij de VREG inleverden om aanspraak te kunnen maken op de vergoeding, zijn weergegeven in Tabel 7 volgens jaar van inlevering. Eenmaal ingeleverd verliezen deze certificaten elke waarde voor verder gebruik. Het effect hiervan op het steuncertificaatoverschot is te zien in Hoofdstuk 5.

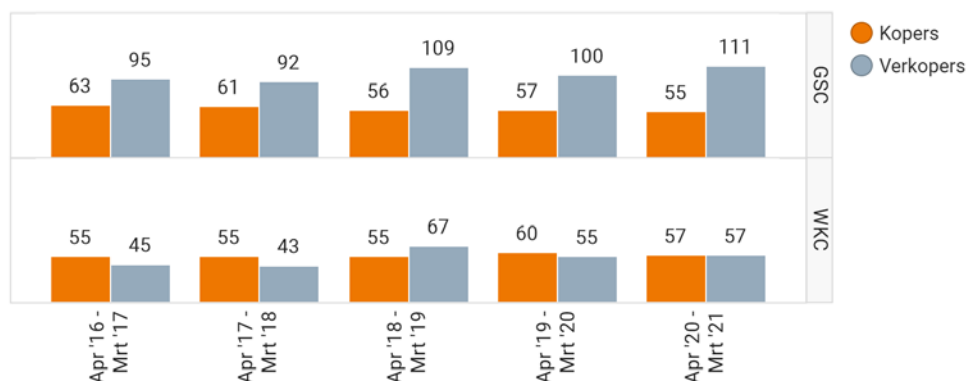
3.4 Concentratie certificatenmarkten

Figuur 18 geeft het aantal kopers en verkopers weer in de totale bilaterale GSC- en WKC-markt (inclusief verkopen door de netbeheerders), en dit voor de vijf laatste handelsperiodes (april 2016-maart 2021). Zoals al werd besproken in Sectie 3.1 is het aandeel intragroeptransacties binnen de

¹² Energiedecreet: Titel XIV, Hoofdstuk I. Heffing op de afnamepunten van elektriciteit

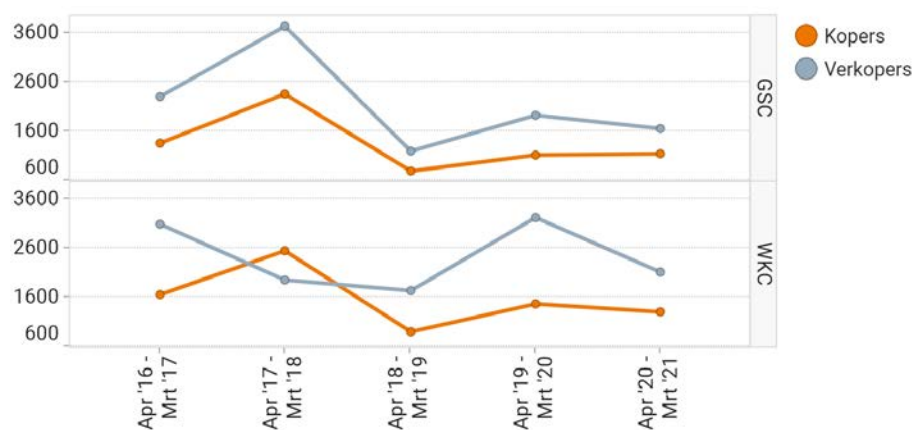
¹³ Het Ministerieel besluit van 17 december 2016, het Ministerieel besluit van 22 december 2017, het Ministerieel besluit van 20 september 2018, het Ministerieel besluit van 6 december 2019 en het Ministerieel Besluit van 24 augustus 2020 houdende de voor het kalenderjaar 2020 beschikbare middelen voor de vergoedingen voor de opkoop van warmte-kraftcertificaten en groenestroomcertificaten door de elektriciteitsdistributienetbeheerders en indiening bij de VREG, vermeld in artikel 6.4.14/2 en artikel 6.4.14/3 van het Energiebesluit van 19 november 2010

bilaterale handel niet verwaarloosbaar. Bovendien zijn de DNBs verenigd in één of meer werkmaatschappijen¹⁴. Het weglaten van de intragroeptransacties en het samenvoegen van de verkopen door de DNBs tot de werkmaatschappijen geeft een beter beeld van de certificatenmarkt.

Figuur 18: Het aantal kopers en verkopers van GSC (boven) en WKC (onder) voor de laatste vijf handelsperiodes, excl. intragroeptransacties en met de DNBs gegroepeerd per werkmaatschappij

Om de marktaandeelen van de verschillende spelers en de concentratiegraad in kaart te brengen, werden de Herfindahl-Hirschman indices (HHI)¹⁵ berekend. Deze worden getoond in Figuur 19. De concentratie aan de aanbodzijde ligt duidelijk hoger dan aan de vraagzijde bij zowel GSC als WKC. De concentraties aan de aanbodzijde zijn wel weer gedaald t.o.v. de handelsperiode 2019-2020. In die periode verkochten de netbeheerders heel wat meer steuncertificaten (zie Sectie 3.3.1). De hoogste concentratie in de handelsperiode 2020-2021 is te vinden aan de aanbodzijde bij WKC en bedraagt 2105. Dit is geen concurrentiële markt, maar vertoont nog geen zware risico's voor de marktwerking.

Figuur 19: De HHI-index van de GSC-markt (boven) en de WKC-markt (onder) voor de vijf laatste handelsperiodes, excl. intragroep transacties en met de DNBs gegroepeerd per werkmaatschappij

¹⁴ Voor de fusie op 01/07/2018 van Eandis System Operator cvba en Infracx cvba tot Fluvius System Operator cvba, waren er twee werkmaatschappijen actief.

¹⁵ De HHI-index ligt steeds tussen 0 (volledige mededinging) en 10.000 (monopolie/monopsonie). Bij een HHI gelijk aan 10.000 is er slechts één verkoper/koper met een marktaandeel van 100%. Bij een HHI die 0 benadert, zijn er zeer veel kleine verkopers/kopers. Markten met een HHI lager dan 2000 worden beschouwd als concurrentieel, stijgt de HHI boven 2500 dan kan dit wijzen op zware risico's voor de marktwerking. Meer uitleg over de berekening van de HHI index is te vinden in het Marktrapport 2019, Bijlage 1, op de VREG website (<https://www.vreg.be/nl/document/rapp-2020-10>).

4 Inlevering op 31 maart 2021

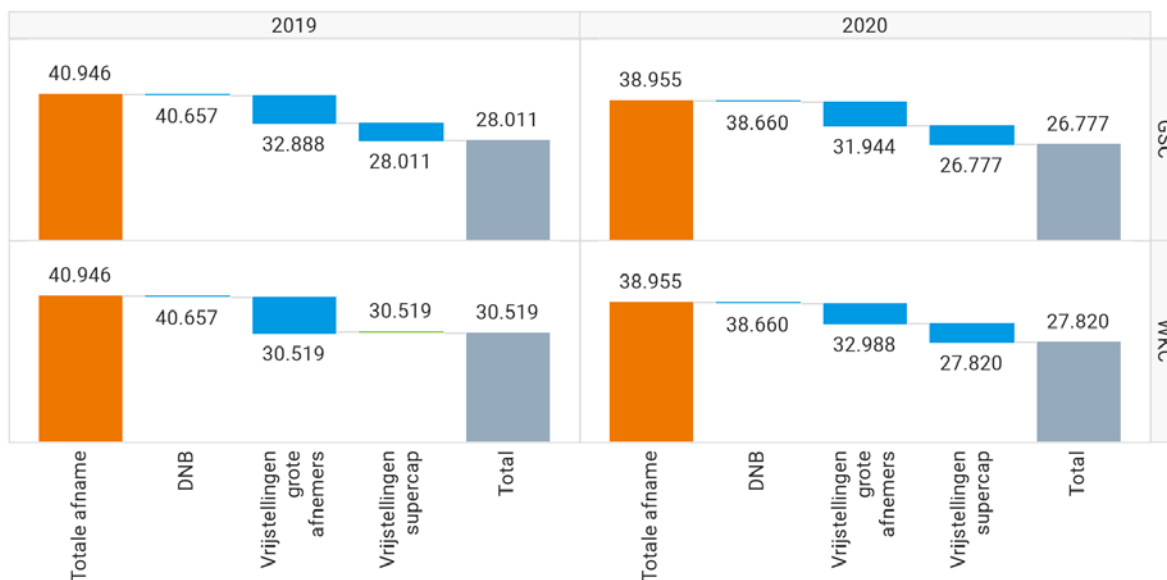
Elk jaar zijn de toegangshouders, geregistreerd op afnamepunten elektriciteit in het Vlaamse Gewest, verplicht om uiterlijk op 31 maart bij de VREG een aantal GSC en WKC in te leveren, berekend op basis van de elektriciteit afgenomen op de betreffende afnamepunten in het vorige kalenderjaar. Dit is de quotumplicht (zie artikels 7.1.10 en 7.1.11 van het Energiedecreet). Conform het decreet bedroeg het quotumpercentage voor de indiening van 31 maart 2021 21,5% voor GSC en 11,2% voor WKC.

4.1 Berekening aantal in te leveren steuncertificaten

De berekening van de quotumplichtige afname wordt getoond in Figuur 20. De totale elektriciteitsafname op het distributie- en transmissienet in Vlaanderen in 2020 bedroeg 38.955.058 MWh¹⁶, een daling met 4,86% t.o.v. 2019. Eén van de waarschijnlijke oorzaken van deze significante daling is de coronacrisis.

De elektriciteitsafname wordt vrijgesteld van de quotumplicht op drie punten:

1. Leveringen door netbeheerders,
2. Gedeeltelijk vrijgestelde afnames door grote afnemers¹⁷,
3. Volledig vrijgestelde afnames door elektro-intensieve ondernemingen die vallen onder de supercap¹⁸. In ruil voor deze vrijstelling leveren de ondernemingen een bijdrage aan het Energiefonds berekend volgens hun bruto toegevoegde waarde. Tot vorig jaar werd de supercap enkel toegepast bij de GSC-quotumplicht, vanaf dit jaar is dit ook bij WKC het geval.

Figuur 20: De berekening van de quotumplicht GSC (boven) en WKC (onder) en dit voor de afnamejaren 2019 (links) en 2020 (rechts). De getallen staan uitgedrukt in GWh

¹⁶ Gebaseerd op gevalideerde allocatie- en afnamedata zoals gekend op 22 januari 2020.

¹⁷ De vrijgestelde afnames voor: (1) afnames tussen 1 en 20 GWh én een NACE code 05 t/m 33 (industrie en winning van delfstoffen), 46391, 52100 of 52241 en (2) afnames groter dan 20 GWh. Afnames op een gesloten distributienet worden beschouwd als één afnamepunt.

¹⁸ Zoals beschreven in artikel 7.1.11/1.

Het aantal ondernemingen dat de supercap voor elektro-intensieve ondernemingen aanvraag of dat de supercap kreeg toegekend, steeg t.o.v. vorig jaar. Dit resulteerde in een stijging met 6% van het aantal MWh dat zo voor 100% werd vrijgesteld van de quotumplicht GSC. Voor de quotumplicht WKC was dit de eerste toepassing van de supercap en werd 5.168 GWh vrijgesteld. Aangezien de meerderheid van de afnamepunten onder de supercap een jaarafname heeft van +1GWh en een NACE-code die voldoet aan de vrijstellingsvoorwaarden, hebben de afnames die voor 2020 wel onder de supercap vielen geen vrijstelling gekregen voor grote afnames. Hierdoor daalden de GSC-vrijstellingen voor grote afnemers met 13,6%, meer dan wat kon verwacht worden o.b.v. de gedaalde afnames. Voor WKC was dit effect nog sterker doordat dit het eerste jaar was van de supercap, hier daalden de vrijstellingen voor grote afnemers met 44,1%.

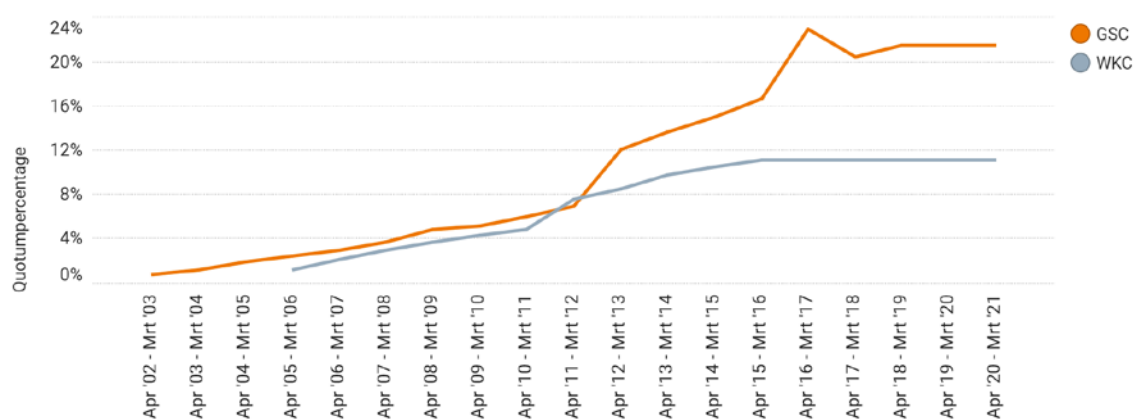
De totale hoeveelheid afgenomen elektriciteit waarop de GSC-quotumplicht werd berekend, bedroeg bijgevolg 26.777 GWh; dit is 4,4% lager dan in 2019. Voor WKC was de quotumplichtige afname in 2020 27.820 GWh, dit is een daling met 8,8%.

De quotumplicht GSC van 31 maart 2021 (elektriciteitsafnames 2020) voor alle toegangshouders samen kwam op 5.756.950 GSC, tegenover 6.022.296 GSC het jaar ervoor. Dit is een daling met 4,4% in lijn met de daling van het GSC-plichtige afnamevolume. De quotumplicht WKC bedroeg 3.115.844 WKC, een daling met 8,8% t.o.v. vorig jaar wat ook in lijn ligt met de daling van het WKC-plichtige afnamevolume.

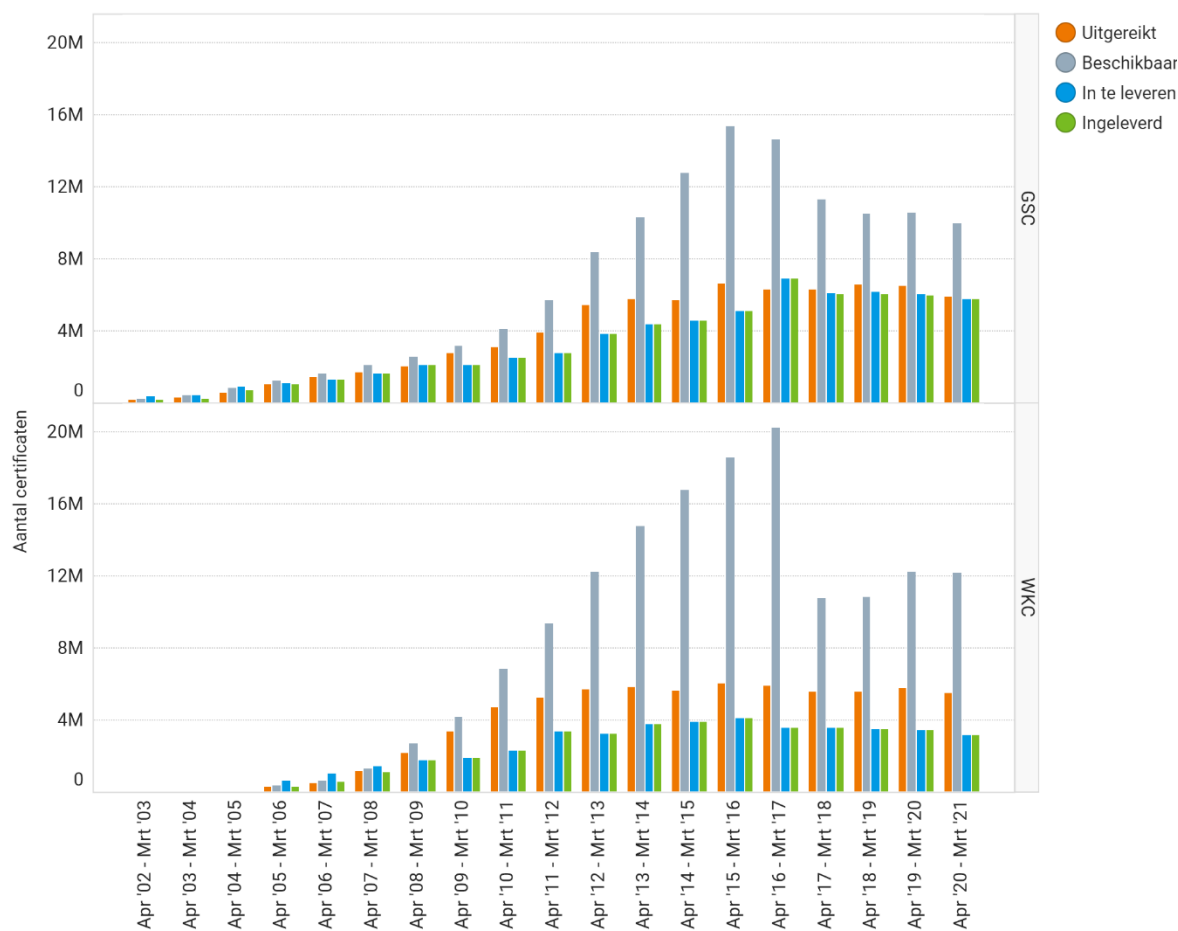
4.2 Resultaten inlevering

In Figuur 21 zijn de quotumpercentages van de voorbije inleveringen GSC en WKC weergegeven. Daarnaast toont Figuur 22 de resultaten van alle voorbije inleveringen van GSC en WKC tot en met de inlevering van 31 maart 2021. Volgende gegevens zijn opgenomen in de figuur per inleveringsperiode:

- het aantal GSC/WKC uitgereikt voor producties in het afnamejaar waarop de quotumplicht wordt berekend;
- het aantal GSC/WKC beschikbaar op de uiterste inleverdatum van 31 maart (GSC die eventueel al werden ingeleverd vóór deze datum zijn nog in deze cijfers inbegrepen en worden hier beschouwd als 'nog niet ingeleverd');
- het aantal in te leveren GSC/WKC (m.a.w. de quotumplicht) en
- het aantal ingeleverde GSC/WKC voor de jaarlijkse quotumplicht.

Figuur 21: De quotumpercentages voor GSC en WKC tijdens de voorbije handelsperiodes

Figuur 22: Het aantal beschikbare steuncertificaten op 31/03, het aantal in te dienen, in te leveren en uitgereikte steuncertificaten voor de verschillende handelsperiodes (GSC staat bovenaan, WKC onderaan)

Op 31 maart van het inleverjaar zijn er doorgaans ook al een deel steuncertificaten uitgereikt voor producties in datzelfde jaar beschikbaar op de markt. Deze zijn inbegrepen in het aantal beschikbare steuncertificaten.

Mede dankzij de 423.655 GSC die middels de opkoopregeling eind 2020 uit de markt werden genomen (zie Sectie 3.3.4) en een lager aantal uitreikingen (zie Figuur 2), daalde het aantal beschikbare GSC t.o.v. het jaar ervoor. Het aantal uitgereikte GSC per productiejaar ligt sinds 2009 (inlevering 31/03/2010) hoger dan de jaarlijkse quotumplicht GSC (met uitzondering van 31/03/2017 door het uitzonderlijk hoog quotumpercentage).

Bij WKC daalde het aantal beschikbare WKC licht (-64.197 WKC) dankzij de opkoopregeling die 2.601.941 WKC uit de markt haalde. Het aantal uitgereikte WKC blijft jaarlijks wel veel hoger dan het aantal in te leveren WKC voor de quotumplicht. Zo ligt het aantal uitgereikte WKC 75% hoger dan het aantal in te leveren WKC in de laatste handelsperiode.

In totaal waren er in 2020 61 quotumplichtige toegangshouders geregistreerd in de toegangsregisters van de netbeheerders. Eén toegangshouder voldeed deels aan de quotumplicht GSC en volledig aan de quotumplicht WKC. Alle overige 60 toegangshouders voldeden wel volledig aan de quotumplicht GSC en WKC.

5 Steuncertificatenoverschot

Het aantal beschikbare steuncertificaten is steeds groter dan het aantal in te leveren steuncertificaten. Om een goede functionering van de markt toe te laten, mag dit overschot niet te groot of te klein worden. Het is dus belangrijk om hier toezicht op te houden. Historisch gezien was er een hoog overschot, dat de laatste jaren wordt weggewerkt m.b.v. de opkoopregeling (Sectie 3.3.4).

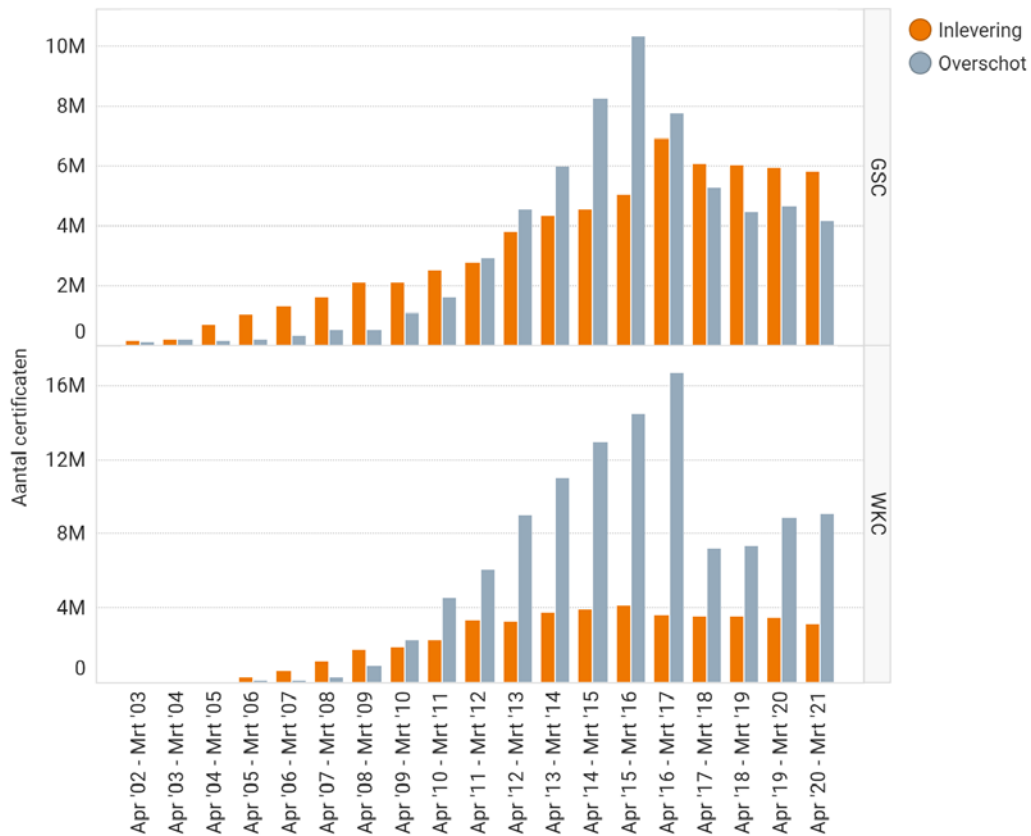
5.1 Volumes

In Tabel 8 staan de volumes in overschot op 1/04/2021 van de voorbije twee jaren. De tabel toont dat het overschot aan GSC het voorbije jaar gedaald is met 456.916 GSC (t.o.v. een stijging met 161.303 GSC het jaar ervoor). Het overschot aan WKC is verder gestegen met 238.051 WKC (vorig jaar was dit een stijging van 1.508.314 WKC). Daarnaast staat in Tabel 8 de verhouding van het overschot en het aantal in te leveren steuncertificaten. Vooral bij WKC is deze verhouding zeer groot: er zijn meer dan dubbel zoveel WKC in overschot dan er ingeleverd moesten worden.

Tabel 8: Het overschot aan GSC en WKC op 1 april van het jaar Y en de verhouding van het overschot en het aantal in te leveren GSC op 31 maart van het jaar Y

	GSC		WKC	
	Overschot	overschot/aantal in te leveren	Overschot	overschot/aantal in te leveren
1/04/2020	4.608.376	77%	8.794.174	257%
1/04/2021	4.151.460	72%	9.032.229	285%

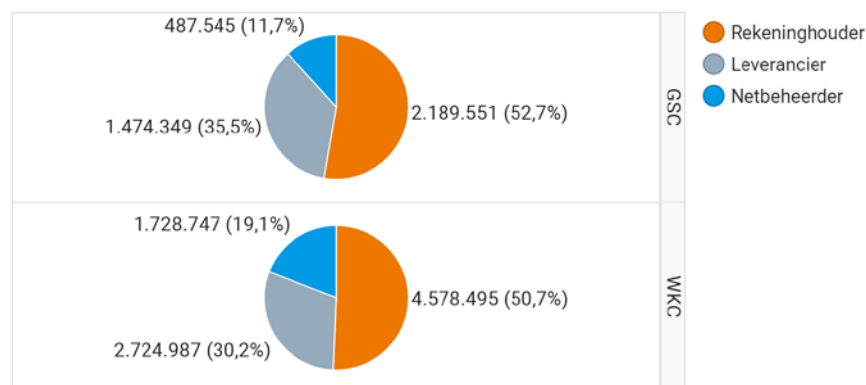
Figuur 23 geeft een overzicht van de evolutie van het jaarlijks certificatenoverschot. De 'overschotten' in de eerste jaren werden veroorzaakt doordat er minder certificaten werden ingeleverd dan nodig om aan de quotumplicht te voldoen, ondanks nog beschikbare GSC en WKC in de markt. Pas vanaf inleveringsjaar 2007 (GSC) en 2009 (WKC) werd voor ongeveer 100% aan de quotumplicht voldaan. Er was de vorige twee jaren een tijdelijke daling in de mate waarin er voldoende GSC werden ingeleverd om te voldoen aan de quotumplicht. In maart 2020 werden 98% van alle steuncertificaten ingediend, in maart 2021 was ongeveer 100% ingediend.

Figuur 23: De evolutie in overschot en inlevering van GSC (boven) en WKC (onder).

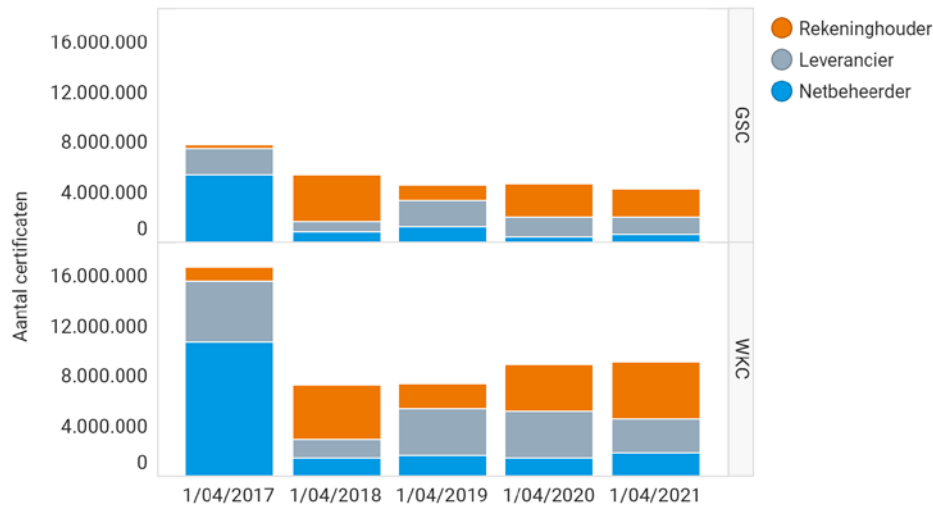
5.2 Portefeuilles

In Figuur 24 wordt de verdeling van het overschot aan GSC en WKC tussen de verschillende types partijen op 1/04/2021 om 00:00 getoond. Figuur 25 toont de evolutie van het overschot en de verdeling over de laatste vijf jaar. De verdeling in deze twee figuren gebeurt op basis van de rol van de rekeninghouder in het VREG-platform¹⁹.

Figuur 24: De verdeling van het GSC (boven) en WKC (onder) overschot over de verschillende partijen (status 1/04/2021 00:00)

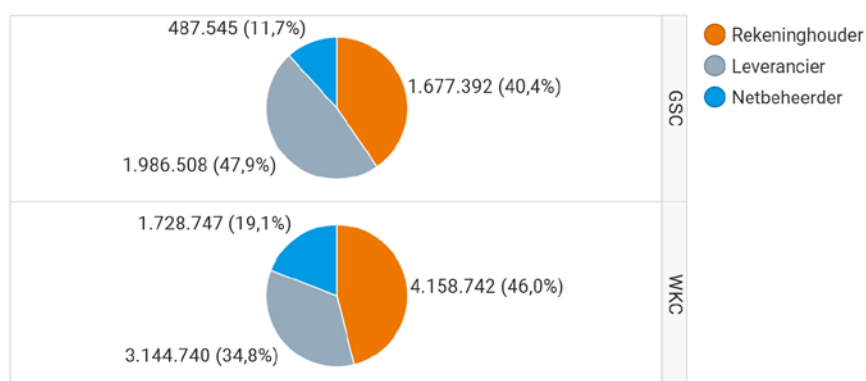
¹⁹ Het gebeurt dat partijen zichzelf verkeerdelijk de rol van 'leverancier' of 'netbeheerder' toewijzen in het VREG-platform. Deze fouten werden gecorrigeerd voor de bepaling van de cijfers weergegeven in dit rapport.

Figuur 25: De verdeling van de GSC (boven) en WKC (onder) overschotten over de verschillende partijen (status 1/04/2021 00:00)

Verschiede leveranciers hebben echter ook voorraden aan GSC en WKC in portefeuilles zitten die toebehoren aan een traderafdeling of aan een andere met de leverancier gelieerde entiteit, en die als rol in het VREG-platform ‘overige rekeninghouder’ hebben. Wanneer we deze portefeuilles uit de volumes halen van de overige rekeninghouders en optellen bij de portefeuilles van de leveranciers/quotumplichtige toegangshouders, wijzigt de verdeling zoals weergegeven in Figuur 26. Onze kennis over deze traderafdelingen en andere partijen gelieerd aan leveranciers is echter beperkt. Het resultaat in Figuur 26 is dus een schatting.

Zoals vermeld in Sectie 3.1.2 dekken quotumplichtige partijen sinds de prijsstijging in 2018 meer dan vroeger het geval was hun toekomstige certificaatverplichtingen tijdig in, ter beperking van het prijsrisico. Een mogelijke vorm van indekking is het laten voorzien van een stock aan steuncertificaten door een andere marktpartij via contractuele afspraken. Dit effect is zichtbaar in de statistieken, waarbij overige rekeninghouders grote portefeuilles aan WKC en GSC hebben opgebouwd sinds 2018. Zo heeft de grootste overige rekeninghouder 36,3% en 23,5% van het totale GSC- en WKC-overschot in portefeuille staan.

Figuur 26: De verdeling van het GSC (boven) en WKC (onder) overschot over de verschillende partijen, indien rekeninghouders gelieerd aan leveranciers bij leveranciers opgeteld worden

6 Vooruitblik

Het aantal in te dienen steuncertificaten is dit jaar gedaald, enerzijds door een gedaalde elektriciteitsafname en anderzijds door de uitbreiding van de supercap naar WKC, wat leidde tot toegenomen vrijstellingen.

Hoe het aantal in te leveren steuncertificaten zal evolueren is door de coronacrisis moeilijk te voorspellen. Daarnaast zal ook het arrest van het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de terugdraaiende teller een impact hebben, aangezien prosumënten met een digitale meter sinds 1 maart 2021 afgerekend worden o.b.v. bruto afname in plaats van netto-afname. Dit zal een stijging van de certificaatplichtige afname tot gevolg hebben. Dit effect zal eerst beperkt zijn, maar zal met de groei van het aantal prosumënten met digitale meter doorheen de jaren een steeds belangrijkere rol spelen.